

**МЕЛІТОПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО**

ФАКУЛЬТЕТ ІНФОРМАТИКИ, МАТЕМАТИКИ ТА ЕКОНОМІКИ

КАФЕДРА ПЕДАГОГІКИ І ПЕДАГОГІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ

Назва курсу <i>Нормативний/вибірковий</i>	Історія вищої освіти Вибірковий
Ступінь освіти Бакалавр/магістр/доктор філософії Освітня програма	Доктор філософії 011 Освітні, педагогічні науки
Рік викладання/ Семестр/ Курс (рік навчання)	2023-2024/ III, IV семестр / 2 курс
Викладач	Бунчук О.В.
Профайл викладача	
Контактний тел.	
E-mail:	
Сторінка курсу в ЦОДТ МДПУ ім. Б.Хмельницького	
Консультації	<i>Очні консультації:</i> щосереди, згідно графіку роботи кафедри педагогіки і педагогічної майстерності.

	Онлайн-консультації: через систему ЦОДТ МДПУ ім. Б.Хмельницького.
--	--

1. АНОТАЦІЯ

Освітня компонента «Історія вищої освіти» є складовою системи підготовки майбутніх докторів філософії.

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Метою викладання освітньої компоненти “Історія вищої освіти” є забезпечення засвоєння здобувачами третього рівня вищої освіти «доктор філософії» наукових уявлень про основні закономірності, періоди і тенденції у розвитку вищої освіти на різних етапах суспільного поступу, особливості її еволюції в Україні; формування навичок творчої реалізації позитивних надбань теорії та практики зарубіжної і вітчизняної вищої школи у майбутній самостійній викладацькій діяльності.

Завданнями курсу є:

- формування цілісної системи знань про історико-педагогічні процеси, явища і факти, дотичні до розвитку вищої освіти;
- з’ясування витоків становлення, закономірності та періоди у розвитку вищої школи, обґрунтувати їхню детермінованість соціально-економічними, політичними та культурно-освітніми факторами;
- допомога здобувачам опанувати світові й національні історико-педагогічні надбання у сфері вищої освіти, усвідомити роль закладів вищої освіти у сучасних євроінтеграційних процесах;
- сприяння активізації самостійної пошукової діяльності майбутніх викладачів закладів вищої освіти різних рівнів акредитації, розвитку їхнього творчого потенціалу та формуванню професійного світогляду.

3. ПЕРЕЛІК КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ, ЯКІ НАБУВАЮТЬСЯ ПІД ЧАС ОПАНУВАННЯ ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ

1. Інтегральна компетентність: Здатність до розв’язання комплексних проблем в галузі освіти та дослідницько-інноваційній діяльності, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань і професійної практики.
2. Загальні компетентності:
ЗК-1 Здатність до аналізу та синтезу, систематизації, узагальнень, порівнянь; розуміння процесів і явищ в галузі освіти на основі критичного мислення, вміння встановлювати причинно-наслідкові зв’язки між цими явищами та процесами.

ЗК-3 Здатність генерувати нові ідеї (креативність) під час розв’язання дослідницьких і практичних задач, у тому числі у міждисциплінарних галузях, враховуючи історико-педагогічний досвід та застосовуючи у дослідженні новітні інформаційно-комунікаційні технології.

ЗК-5 Здатність спільно визначати цілі діяльності, планувати, розробляти й реалізовувати наукові проєкти і стратегії індивідуальних та колективних дій; уміння працювати в команді, будувати ефективну міжособистісну взаємодію і комунікацію, планувати та управляти часом; виявляти толерантність до різних ідей, здатність сприймати принципово нові точки зору і факти дійсності, здатність до критики й самокритики.

3. Фахові компетентності:

ФК-1 Володіння знаннями у галузі освіти, зокрема про основні теорії, концепції методики та технології; розуміння теоретичних і практичних проблем освіти, історії розвитку та сучасного стану наукових знань про систему освіти; оволодіння системою педагогічних категорій.

ФК-2 Здатність визначати актуальність проблем розвитку сучасної освіти, аналізувати причини їх виникнення та пропонувати шляхи їх розв’язання.

ФК-5 Здатність цілісно й системно розуміти еволюцію вітчизняної та зарубіжної освіти і педагогічної думки; знати основні підходи та погляди вітчизняних та зарубіжних вчених на проблеми освіти та виховання; послідовно і систематично розвивати вміння аналізувати вплив історичних, культурних, філософських, психологічних, економічних, соціальних чинників і підходів на розвиток освіти в різних країнах світу.

5. ОБСЯГ КУРСУ

Вид заняття	лекції	практичні заняття	самостійна робота
Кількість годин	20	20	80

6. ПОЛІТИКИ КУРСУ

Політика академічної поведінки та етики:

- ☐ Не пропускати та не запізнюватися на заняття за розкладом;
- ☐ Вчасно виконувати завдання семінарів та питань самостійної роботи;
- ☐ Вчасно та самостійно виконувати контрольні-модульні завдання

7. СТРУКТУРА КУРСУ
7.1 СТРУКТУРА КУРСУ (ЗАГАЛЬНА)

Кількість годин	Тема	Форма діяльності (заняття, кількість годин)	Література	Завдання	Вага оцінки	Термін виконання
БЛОК 1. ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ ВИЩОЇ ШКОЛИ В ЗАРУБІЖНИХ КРАЇНАХ						
1	Тема 1.Предмет і завдання освітньої компоненти «Історія вищої школи».	Лекція (2 год.) Практичне заняття (2 год.)	Основна: 1, 3, 10, 13, 16, 28 Допоміжна: 1, 3, 23, 33	виконання завдань лекції, виконання завдань практичної роботи	5	впродовж першого навчального семестру (перший періодичний контроль)
2	Тема 2. Витоки і розвиток високих шкіл у древніх цивілізаціях та в добу європейського Середньовіччя. Становлення, особливості та зміст діяльності перших європейський університетів.	Лекція (2 год.) Практичне заняття (2 год.) Самостійна робота (10 год.)	Основна: 18, 20 Допоміжна: 16, 22	виконання завдань лекції, виконання завдань практичної роботи, виконання завдань самостійно і роботи	5	впродовж першого навчального семестру (перший періодичний контроль)
3	Тема 3. Еволюція зарубіжної вищої освіти у XVII – першій половині XIX ст.	Лекція (2 год.) Практичне заняття (2 год.) Самостійна робота (10 год.)	Основна: 18, 20 Допоміжна: 16, 19, 22	виконання завдань лекції, виконання завдань практичної роботи,	5	впродовж першого навчального семестру (перший періодичний контроль)

				виконання завдань самостійно і роботи		
4	Тема 4. Розвиток вищої освіти у розвинених державах наприкінці XIX – у другій половині XX ст.	Лекція (2 год.) Практичне заняття (2 год.) Самостійна робота (8 год.)	Основна: 18, 20 Допоміжна: 16, 22, 29	виконання завдань лекції, виконання завдань практичної роботи, виконання завдань самостійно і роботи	5	впродовж першого навчального семестру (перший періодичний контроль)
5	Тема 5. Провідні тенденції у розвитку сучасної вищої освіти в державах Заходу.	Лекція (2 год.) Практичне заняття (2 год.) Самостійна робота (10 год.)	Основна: 10, 18, 20 Допоміжна: 16, 19, 22, 25	опитування виконання завдань лекції, виконання завдань практичної роботи, виконання завдань самостійно і роботи	5	впродовж першого навчального семестру (перший періодичний контроль)
БЛОК 2. СТАНОВЛЕННЯ І РОЗВИТОК ВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ						
6	Тема 6. Зародження й особливості функціонування високого шкільництва в епоху киево-руської	Лекція (2 год.) Самостійна робота (10 год.)	Основна: 8, 24, 25, 27	виконання завдань лекції, виконання	5	впродовж першого навчального семестру (перший

	державності та українського Відродження.		Допоміжн а: 13, 16, 17, 27, 28	завдань самостійно ї роботи		періодичний контроль)
7	Тема 7. Специфіка розвитку вищої освіти на українських землях наприкінці XVIII – на початку XX ст.	Лекція (2 год.) Практичне заняття (2 год.) Самостійна робота (8 год.)	Основна: 8, 21, 24 Допоміжн а: 5, 24, 27	виконання завдань лекції, виконання завдань практичної роботи, виконання завдань самостійно ї роботи	5	впродовж першого навчального семестру (перший періодичний контроль)
8	Тема 8. Особливості розвитку теорії та практики вищої освіти в УРСР.	Лекція (2 год.) Практичне заняття (2 год.) Самостійна робота (10 год.)	Основна: 8, 19, 21, 24, 25, 26 Допоміжн а: 12, 18, 20, 27	виконання завдань лекції, виконання завдань практичної роботи, виконання завдань самостійно ї роботи	5	впродовж першого навчального семестру (перший періодичний контроль)
9	Тема 9. Вища освіта в незалежній Україні у контексті сучасних євроінтеграційних процесів.	Лекція (2 год.) Самостійна робота (8 год.)	Основна: 1 -7, 10, 12, 13, 18 Допоміжн а:	виконання завдань лекції, виконання завдань самостійно ї роботи	5	впродовж першого навчального семестру (перший періодичний контроль)

			2, 3, 10, 11, 15, 21, 31			
10	Тема 10. Історія розвитку вищої педагогічної освіти в Україні	Лекція (2 год.) Практичне заняття (2 год.) Самостійна робота (6 год.)	Основна: 8, 15, 22, 26, 28 Допоміжна: 9, 18, 23	опитування виконання завдань лекції, виконання завдань практичної роботи, виконання завдань самостійної роботи	5	впродовж першого навчального семестру (перший періодичний контроль)

7.2 СХЕМА КУРСУ (ЛЕКЦІЙНИЙ БЛОК)

Тема лекції	Зміст лекції
Тема 1. Предмет і завдання освітньої компоненти «Історія вищої школи».	Предмет «Історія вищої освіти». Мета і завдання вивчення «Історії вищої освіти». Зв'язок «Історії вищої освіти» з іншими науками
Тема 2. Розвиток вищої освіти в добу європейського Середньовіччя. Становлення, особливості та зміст діяльності перших європейських університетів.	Передумови виникнення перших європейських університетів. Болонський університет: витоки, структура, організаційні основи. Організація університетської освіти у провідних зарубіжних державах у XII – XVI ст. Особливості та зміст навчально-виховного процесу в середньовічних європейських університетах. Поняття про схоластику.
Тема 3. Еволюція зарубіжної вищої освіти у XVII – першій половині XIX ст.	Особливості організації та змісту діяльності високого шкільництва у зарубіжних державах XVII–XVIII ст. (єзуїтські колегії, лицарські академії, інститути). Тенденції розвитку університетської освіти та її головні ознаки. Проблеми вищої освіти молоді у творчій спадщині визначних представників педагогічної думки доби Просвітництва (Я.А. Коменський, Дж. Локк, Ж.Ж. Руссо та ін.). Сутність ідей зарубіжної педагогіки

	кінця XVIII – першої половини XIX ст. та їх вплив на розвиток вищої школи (К. Гельвецій, В. Гумбольдт, А. Дістервег, Ж. Кондорсе).
Тема 4. Розвиток вищої освіти у розвинених державах наприкінці XIX – у другій половині XX ст.	Сутність нових ідей зарубіжної педагогіки кінця XIX – початку XX ст. та їх вплив на зміну пріоритетів у системі зарубіжної вищої освіти. Тенденції розвитку вищої освіти у розвинених зарубіжних країнах у першій половині XX ст. Причини та зміст освітніх реформ у державах Заходу у другій половині XX ст.
Тема 5. Провідні тенденції у розвитку сучасної вищої освіти в державах Заходу.	Рушійні сили та сутнісна характеристика трансформаційних змін у системі вищої освіти розвинених держав Заходу кінця XX – початку XXI ст. Болонський процес як засіб інтеграції та демократизації вищої освіти країн Європи (історія, ключові позиції, шляхи реалізації, проблеми, результати впровадження основних положень документів Болонського процесу).
Тема 6. Зародження й особливості функціонування високого шкільництва в епоху киево-руської державності та українського Відродження.	Передумови формування та зміст навчання і виховання у перших школах підвищеного типу Київської Русі та Галицько-Волинського князівства. Єзуїтське шкільництво на західноукраїнських землях. Братські школи в Україні як перші українські середні школи. Острозький колегіум – перша вища школа гуманістичного типу в Україні (організація, зміст навчальної та наукової діяльності, сучасні реалії). Місце і роль Києво-Могилянської академії у розвитку національної культури й освіти; наукова діяльність визначних випускників і викладачів КМА.
Тема 7. Специфіка розвитку вищої освіти на українських землях наприкінці XVIII – на початку XX ст.	Провідні тенденції у розвитку шкільництва на українських землях кінця XVIII – початку XIX ст. Освітня політика російського й австрійського урядів у галузі високої освіти на межі XVIII – XIX ст. Організація та зміст навчально-виховного процесу у перших університетах України (Львівський, Харківський). Розвиток вищої освіти у «підросійській» та «підавстрійській» Україні у другій половині XIX – на початку XX ст. Найвідоміші організатори та випускники університетів України цього періоду. Практика організації високого шкільництва в УНР.
Тема 8. Особливості розвитку теорії та практики вищої освіти в УРСР.	Сутність освітньої політики більшовицької, шляхетсько-польської, румунської та чеської влад у галузі вищої освіти в 1920-х – 1930-х рр. Основні напрями та зміст науково-дослідницької діяльності у різних типах вищих шкіл України цього періоду. Особливості розвитку вищої школи в УРСР у другій половині XX ст. Формування мережі державних закладів вищої освіти на західноукраїнських землях. Становлення і розвиток закладів вищої освіти на Прикарпатті.
Тема 9. Вища освіта в незалежній Україні у контексті сучасних євроінтеграційних процесів.	Законодавчо-нормативна база функціонування системи вищої освіти в Україні (1991-2021) та відображення її положень у практичній діяльності закладів вищої

	освіти. Основні проблеми української вищої освіти початку державної незалежності. Світові тенденції у розвитку вищої освіти та особливості їх імплементації в організаційній, навчальній і науковій діяльності ВНЗ України після приєднання до Болонського процесу (2005). Закон України «Про вищу освіту» (2014 р.) про мету, завдання, зміст сучасної вищої освіти та шляхи їх реалізації. Проблеми якості й ефективності вищої освіти в Україні.
Тема 10. Історія розвитку вищої педагогічної освіти в Україні	Передумови становлення системи вищої педагогічної освіти України. Тенденції розвитку вищої педагогічної освіти на українських землях (XIX – перша половина XX ст.). Розвиток вищої педагогічної освіти в Україні (друга половина XX – початок XXI ст.). Перспективи та проблеми розвитку вищої педагогічної освіти України на сучасному етапі.

7.3 СХЕМА КУРСУ (ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ)

Тема практичного заняття	Зміст практичного заняття
1. Витоки і розвиток високих шкіл у древніх цивілізаціях	Причини виникнення та зміст діяльності шкіл підвищеного типу у давніх цивілізаціях (Вавилонське царство, Єгипет, Індія, Китай). Організаційно-педагогічні основи функціонування високого шкільництва у Древній Греції і Стародавньому Римі.
2. Становлення вищої освіти у зарубіжних країнах.	Витоки високої освіти на європейському континенті. Причини виникнення університетів у Західній Європі. Особливості функціонування, структура і зміст навчання у перших середньовічних університетах.
3. Розвиток вищої освіти в індустріальному європейському суспільстві (Новий час середина XVII – поч. XX ст. Перша світова війна)	Передумови виникнення «класичної» моделі університету. Німецька «класична» модель університету, її особливості. Розповсюдження класичних університетів в Німеччині.

	Французька модель університету. «Наполеонівський університет» і система вищих шкіл. Англійська модель. Концепція університету Дж. Ньюмена – Католицький університет. Ідея університету як творчого виробництва і відтворення культури. Розвиток університетської освіти у США. Гарвардський університет, його особливості. Педагогічна концепція професійної освіти Джона Дьюї. Приватні університети. Розвиток громадських університетів. Особливості американських університетів у XIX ст.
4. Розвиток вищої освіти у Європі і США у XX столітті.	Криза класичної моделі університету на поч. XX ст. Нові концепції університету. Гумбольдтська модель вищої освіти (Німеччина), «інтернат на» модель Великобританія), модель «великих шкіл» (Франція), «чикагська модель (США) Процеси глобалізації та формування єдиного європейського освітнього простору. Істрія Болонського процесу у другій половині XX ст. Формування «пост класичної» моделі університету у другій половині XX ст. : Німецька система вищої освіти; - Англійська система вищої освіти; - Французька система вищої освіти. Вища освіта США.
5. Історія та сучасний стан вищої освіти у розвинених зарубіжних країнах.	Витоки, генеза і сучасні тенденції розвитку вищої освіти в: Італії; Франції; Великобританії; Німеччині; Польщі; Чехії (або будь-яка інша країна – учасник Болонського процесу, за вибором здобувача).
6. Передісторія української вищої освіти.	Соціокультурні та політичні основи виникнення і функціонування навчальних закладів підвищеного типу в добу українського національного Відродження (XVI – XVII ст.). Острозька школа-академія: заснування, зміст діяльності, відродження в незалежній Україні. Києво-Могилянська Академія як всеукраїнський культурно-освітній центр: минуле і сучасність. Визначні освітні діячі і педагоги-викладачі та випускники українських високих шкіл XVII – XVIII ст.
7. Розвиток вищої освіти в Україні у XVIII – на поч. XIX ст.	Найхарактерніші ознаки політики царського російського уряду в галузі освіти наприкінці XVIII – у першій половині XIX ст. та їх вплив на розвиток закладів вищої освіти на українських землях.

	Сутність освітніх реформ кінця XVIII – початку XIX ст. в Австрійській імперії та їх імплементація на західноукраїнських теренах. Львівський університет як перший класичний університет в Україні. Місце і роль Харківського університету в історії вищої освіти України. Київський університет: історія і сьогодення. Тенденції розвитку університетської освіти на східно- та західноукраїнських землях у другій половині XIX ст. Видатні викладачі та випускники університетів України XIX – початку XX ст.
8. Національний досвід розбудови вищої освіти в добу визвольних змагань за українську державність (1917 – 1920 рр.)	Заснування та діяльність Українського Народного Університету (Державного українського університету) в Києві. Державний український університет у Кам'янці-Подільському: історія та сучасність. Українська Академія Наук як найвище наукове досягнення української самостійної держави початку XX ст. Становлення та розвиток української педагогічної освіти в період Центральної Ради, в добу Гетьманату і Директорії.
9. Тенденції розвитку вищої освіти в Україні в умовах радянської влади та особливості цього процесу на західноукраїнських землях	Сутність політики радянського уряду в галузі вищої освіти в Україні у 1920-х рр. Українізація, пролетаризація та принцип «відкритих дверей» і їх наслідки для української вищої освіти. Специфіка розвитку вищої освіти в УРСР у 1930-х рр. Відновлення чинності університетів, зміст їх діяльності. Особливості розвитку вищої школи в Західній Україні у 1920-х– 1930-х рр. Формування мережі закладів вищої освіти в західних областях УРСР у 1940-х рр. Розвиток системи вищої освіти в УРСР у «відбудовчий» період. Уніфікація, ідеологізація та політизація як провідні тенденції у навчально-виховному процесі закладів вищої освіти України другої половини XX ст.
10. Основні напрями і зміст реформування вищої освіти в Україні на межі XX – XXI ст.	Причини реформування вищої освіти в Україні наприкінці XX – на початку XXI ст. Перші законодавчо-нормативні освітні акти молодої української держави та відображення в них проблем вищої школи (Державна національна

	програма «Освіта» – Україна XXI ст., закони України «Про освіту», «Про вищу освіту» та ін.). Вища освіта України в умовах Болонського процесу: реалії та тенденції інтеграції в європейський освітній простір. Основні засади функціонування системи вищої освіти в Україні відповідно до Закону України «Про вищу освіту» (2014 р.).
--	--

7.4 СХЕМА КУРСУ (ТЕМИ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ)

Тема для самостійного опрацювання	Зміст теми
1. Проблеми організації та змісту навчання і виховання молоді у творчій спадщині визначних представників зарубіжної педагогіки XVII – XIX ст.	Я.А.Коменський про організацію навчання і виховання молоді в закладах вищої освіти. Зміст проектів організації вищої освіти, запропонованих діячами Великої французької революції (кінець XVIII ст.). Й.Г.Песталоцці, В.Гумбольдт, А.Дістервег як організатори високого педагогічного шкільництва на європейському континенті.
2. Соціально-історичні характеристики розвитку вищої освіти у провідних зарубіжних державах у XX – на початку XXI ст.	Тенденції розвитку та головні пріоритети сучасної вищої освіти у США. Вища освіта як педагогічна система у Японії (XX – поч. XXI ст.). Особливості розвитку та зміст сучасної вищої освіти в Китаї.
3. Братства, їх місце і роль у розвитку вищої школи в Україні у XVI – XVIII ст.	Соціально-економічні, політичні та культурно-освітні чинники формування перших церковних братств в Україні. Зміст діяльності братств у сфері розбудови шкіл підвищеного типу. Львівська та Київська братські школи: організація, зміст діяльності, видатні викладачі та випускники.
4. Острозький культурно-освітній осередок як фактор національного відродження України (історія і сучасність).	Місце і роль Костянтина-Василя Острозького у розвитку української культури та високого шкільництва. Мета, завдання, зміст навчально-виховного процесу в Острозькій школі-академії (кінець XVI – початок XVII ст.). Відродження та діяльність Острозької академії в умовах незалежної української держави.

5. Українські студенти і викладачі у вищих навчальних закладах Заходу: минуле і сучасність.	Вихідці з України у перших європейських університетах. Юрій Дрогобич і Павло Русин як визначні представники Західної України в університетах Європи. Студенти і викладачі-українці в зарубіжних університетах XVIII – першої третини XX ст. Особливості та зміст навчання української молоді в сучасних вищих навчальних закладах закордоння.
6. Законодавчо-нормативна база функціонування сучасної вищої освіти в Україні та її відповідність євроінтеграційним освітнім процесам.	Закон України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність». Постанови Верховної Ради України, Укази та розпорядження Президента України; Постанови та розпорядження Кабінету Міністрів України. Рішення колегії та накази, роз'яснення та листи Міністерства освіти і науки України. Рішення та накази інших міністерств і відомств України, яким підпорядковані заклади вищої освіти; накази і розпорядження місцевих органів виконавчої влади, прийняті у межах їх комплектації. Локальні акти, що приймаються закладами вищої освіти в межах їх компетенції. Стратегічні документи розвитку освіти (доктрини, програми, концепції). Міжнародні і міждержавні документи, ратифіковані Верховною Радою України (декларації, угоди, меморандуми)
7. Становлення, розвиток і сучасні реалії вищої педагогічної освіти в Україні.	Формування державної системи педагогічної освіти на східно- та західноукраїнських землях на початку XX ст. Приватні учительські семінарії Західної України першої третини XX ст.: організація, зміст діяльності, видатні викладачі та випускники. Розвиток педагогічної освіти в добу УНР. Організація та зміст навчально-виховного процесу у вищих педагогічних закладах «радянської» України. Провідні тенденції у підготовці педагогів в умовах незалежної України.
8. Витоки шкільництва та вищої педагогічної освіти в Мелітополі	Стан освіти в Мелітопольському повіті в XIX – на початку XX ст. Відкриття трирічних вищих Мелітопольських педагогічних курсів та організація їхньої роботи. Реорганізації: педкурси – педтехнікум – педінститут.

9. «Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького»: сучасний стан і перспективи розвитку.	Організація освітнього процесу в Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького. Система внутрішнього забезпечення якості вищої освіти. Напрями наукової діяльності університету. Інноваційна, науково-технічна діяльність. Перспективи розвитку університету.
--	--

8. СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ ТА ВИМОГИ

Загальна система оцінювання курсу	За семестр з курсу дисципліни проводяться два періодичні контролю (ПКР), результати яких є складником результатів контрольних точок першої (КТ1) і другої (КТ2). Результати контрольної точки (КТ) є сумою поточного (ПК) і періодичного контролю (ПКР): $КТ = ПК + ПКР$. Максимальна кількість балів за контрольну точку (КТ) складає 50 балів. Максимальна кількість балів за періодичний контроль (ПКР) становить 60 % від максимальної кількості балів за контрольну точку (КТ), тобто 30 балів. А 40 % балів, тобто решта балів контрольної точки, є бали за поточний контроль, а саме 20 балів. Результати поточного контролю обчислюються як середньозважена оцінок ($X_{ср}$) за діяльність студента на практичних (семінарських) заняттях, що входять в число певної контрольної точки. Для трансферу середньозваженої оцінки ($X_{ср}$) в бали, що входять до 40 % балів контрольної точки (КТ), треба скористатися формулою: $ПК = (X_{ср}) * 20 / 5$. Таким чином, якщо за поточний контроль (ПК) видів діяльності студента на всіх заняттях $X_{ср} = 4.1$ бали, які були до періодичного контролю (ПКР), то їх перерахування на 20 балів здійснюється так: $ПК = 4.1 * 20 / 5 = 4.1 * 4 = 16.4 // 16$ (балів). За періодичний контроль (ПКР) студентом отримано 30 балів. Тоді за контрольну точку (КТ) буде отримано $КТ = ПК + ПКР = 16 + 30 = 46$ (балів). Студент має право на підвищення результату тільки одного періодичного контролю (ПКР) протягом двох тижнів після його складання у випадку отримання незадовільної оцінки. Підсумковим контролем є екзамен, на його складання надається 100 балів за виконання тестів (або задач чи завдань іншого виду). Загальний рейтинг з дисципліни (ЗР) складається з суми балів (Е), отриманих на екзамені, і підсумкової оцінки (ПО) та ділиться навпіл. $ЗР = (ПО + Е) / 2$
Практичні заняття	«5» – студент в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому нормативну, обов'язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив усі розрахункові / тестові завдання. Здатен виділяти суттєві ознаки вивченого за допомогою операцій синтезу, аналізу, виявляти причинно-наслідкові зв'язки, формувати висновки і узагальнення, вільно оперувати фактами та відомостями.

	«4» – студент достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому нормативну та обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно вирішив більшість розрахункових / тестових завдань. Студент здатен виділяти суттєві ознаки вивченого за допомогою операцій синтезу, аналізу, виявляти причинно-наслідкові зв'язки, у яких можуть бути окремі несуттєві помилки, формувати висновки і узагальнення, вільно оперувати фактами та відомостями. «3» – студент в цілому володіє навчальним матеріалом, викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових розрахунків, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно вирішив половину розрахункових / тестових завдань. Має ускладнення під час виділення суттєвих ознак вивченого; під час виявлення причинно-наслідкових зв'язків і формулювання висновків. «2» – студент не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових розрахунків, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності. Правильно вирішив окремі розрахункові / тестові завдання. Безсистемно відділяє випадкові ознаки вивченого; не вміє зробити найпростіші операції аналізу і синтезу; робити узагальнення, висновки.
Умови допуску до підсумкового контролю	Студент, який навчається стабільно на «відмінні» оцінки і саме такі оцінки має за періодичні контролю, накопичує впродовж вивчення навчального курсу 90 і більше балів, має право не складати екзамен з даної дисципліни. Студент зобов'язаний відпрацювати всі пропущені семінарські заняття протягом двох тижнів. Невідпрацьовані заняття (невиконання навчального плану) є підставою для недопущення студента до підсумкового контролю.

9. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА

1. Закон України «Про вищу освіту» від 1.07.2014 № 1556–VII. *Відомості Верховної Ради*. 2014. № 37–38.
2. Закон України «Про освіту». *Голос України*. 1996. 25 квітня.
3. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012–2021 роки [Електронний ресурс]. Режим доступу : http://www.meduniv.lviv.ua/files/info/nats_strategia.pdf.
4. Національна доктрина розвитку освіти України у XXI столітті. *Освіта України*. 2002. 24 квітня 1 травня. С. 2–4.
5. Концепція національного виховання. *Рідна школа*. 1995. № 6. С. 18-25.
6. Концепція національного виховання студентської молоді : Додаток до рішення МОН України від 25 червня 2009 р., прот. № 7/2-4.

7. Концепція національно-патріотичного виховання дітей та молоді : Додаток до Наказу МОН України від 16.06.2015 р. № 641. *Управління освітою*. 2015. № 3 (лют.). С. 13–17.
8. Алексюк А. М. Педагогіка вищої освіти України. Історія. Теорія : підручник. Київ : Либідь, 1998. 560 с.
9. Аносов І.П., Болотін Ю.П., Окса М.М. Витоки шкільництва та вищої педагогічної освіти в Мелітополі: монографія. Київ : «Твім інтер», 2003. 107 с.
10. Бриштан В. Т. Світова та вітчизняна вища школа: історико-культурологічний аспект : навч. посіб. Дніпропетровськ : РВА «Дніпро» ВАЛ, 2006. 140 с.
11. Вища освіта України: ризики, сподівання, успіхи : монографія / М. Б. Євтух, Л. Г. Горяна, Н. О. Терентьєва. Київ, 2015. 420 с.
12. Вища освіта України: тематичний випуск «Європейська інтеграція вищої освіти України у контексті Болонського процесу» : теоретичний та науково-методичний часопис. Київ, 2015. 280 с.
13. Вища освіта і Болонський процес: підручник / Г. Ф Пономарьова та ін. Харків : ХГПА, 2011. 304 с.
14. Вища освіта України і Болонський процес : навч. посіб. / за ред. В. Г. Кременя. Тернопіль : Навчальна книга - Богдан, 2004. 384 с.
15. Вища педагогічна освіта і наука України: Запорізька область: історія, сьогодення та перспективи розвитку. Київ, 2009. 431 с.
16. Вітвицька С. С. Основи педагогіки вищої школи : підручник. Київ : Центр навч. літ., 2006. 384 с.
17. Згуровський М. З. Болонський процес: головні принципи та шляхи структурного реформування вищої освіти України. Київ : НТУУ «КПІ», 2006. 544 с.
18. Корсак К. В. Світова вища освіта: порівняння і визнання закордонних кваліфікацій і дипломів : монографія. Київ : МАУП – МКА, 1997. 208 с.
19. Кравець В. Зарубіжна школа і педагогіка ХХ ст. : навч. посіб. Тернопіль, 1996. 290 с.
20. Кравець В. Історія класичної зарубіжної педагогіки та шкільництва : навч. посіб. Тернопіль. 1996. 436 с.
21. Кравець В. П. Історія української школи і педагогіки : навч. посіб. Тернопіль : Тернопіль, 1994. 360 с.
22. Кузьмінський А. І. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. Київ : Знання, 2011. 486 с.
23. Луговий В. Педагогічна освіта в Україні. Київ, 1994.
24. Лузан П. Г., Васюк О.В. Історія педагогіки та освіти в Україні : навч. посіб. Київ : ДАККІМ, 2010. 296 с.
25. Любар О. О. Стельмахович М. Г., Федоренко Д. Т. Історія української школи і педагогіки: навч. посіб. Київ : Знання, 2003. 450 с.
26. Майборода В. К. Вища педагогічна освіта в Україні: історія, досвід, уроки (1917–1985 рр.) / за ред. В. І. Лугового. Київ : Либідь, 1992. 196 с.
27. Сірополко С. Історія освіти в Україні. Львів : Афіша, 2001. 664 с.
28. Теорія і практика вищої професійної освіти в Україні : навч. посіб. для магістрантів / [авт.-укл. Т. О. Дороніна]. Кривий Ріг : КДПУ, 2018. 250 с.
29. Туркот Т. І. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. Київ : Кондор, 2011. С. 30–44.

ДОПОМІЖНА ЛІТЕРАТУРА

1. Андрущенко В. Основні тенденції розвитку вищої освіти України на рубежі століть. *Вища освіта України*. 2001. № 1. С. 11–17. 2.
2. Андрущенко В. Гляревська І. Проблема входження української університетської освіти в європейський освітній простір. *Рідна школа*. 2012. № 12. С. 3 – 8.
3. Артемчук Г.І., Попович В.В., Січкаренко Г.Г. Вища школа України: реальність і тенденції розвитку. Київ : Ленвіт, 2004. 176 с.
4. Васильчук Т. В. Система вищої освіти України: Генеза становлення й розвитку. *Вища освіта України*. Київ : Інститут вищої освіти АПН Ураїни, 2006. С. 34–41.
5. Божук Л. Освітня політика Центральної Ради в контексті українського державотворення. *Гілея : наук. вісник*. Київ, 2012. Вип. 66. С. 98–104.
6. Вища освіта в Україні : нормативно-правове регулювання : у 3 т. / за ред. Степка М.Ф. Київ : Форум, 2007. 1758 с.
7. Высшее образование в XXI веке. Всемирный статистический обзор по высшему образованию 1980–1995 гг. – ЮНЕСКО: Париж, 5–9 октября, 1998 г. 71 с.
8. Вища школа Української РСР за 50 років : іст. нарис / відп. ред. В. І. Пітов. Київ : Вид-во Київського ун-ту, 1968. 539 с.
9. Вища педагогічна освіта і наука України: історія, сьогодення та перспективи розвитку. Івано-Франківська область / голред. В. Кремень. Київ : Знання України, 2010. 335 с.
10. Декларація Генеральної Асамблеї ООН «Перетворення нашого світу: Порядок денний в області стійкого розвитку на період до 2030 року». URL: <http://sdg.org.ua/ua/resources-2/344-2030-2015>
11. Дмитриченко М. Ф., Хорошун Б. І. Вища освіта і Болонський процес. Київ : Знання України, 2006. 440 с.
12. Ефименко Г. Г., Красников В. М., Новоминский А. Н. Высшая школа Украинской ССР. Успехи, проблемы развития. Київ, 1988. 194 с.
13. Ісаєвич Я.Д. Братства та їх роль у розвитку української культури XVI – XVII ст. Київ : Наукова думка, 1966. 251 с.
14. Козак Н. Л. Шоробура І. М. Університетська освіта : навч. посіб. Львів : Новий світ - 2000, 2011. 180 с.
15. Мещанінов О. П. Сучасні моделі розвитку університетської освіти в Україні : монографія. Миколаїв, 2005.
16. Микитась В. Л. Давньоукраїнські студенти і професори. Київ : Абрис, 1994. 226 с.
17. Мицько І. З. Острозька слов'яно-греко-латинська академія (1576– 1636). Київ : Вища школа, 1990. 290 с.
18. Окса М.М. Вивчення дисциплін загальнопедагогічної підготовки вчителя у педагогічних вузах України (1917-1991 рр.). Київ : ТОВ «Міжнар. Фін. агенція», 1997. 315 с.
19. Пуховська Л. П. Професійна підготовка вчителів у Західній Європі: спільність і розбіжності : монографія. Київ : Вища школа, 1997.
20. Сергійчук В.І. «Українізація Росії». Політичне ошукаство українців російською більшовицькою владою в 1923–1932 роках : зб. док. Київ, 2000. 382 с.
21. Сікорський П.І. Кредитно-модульна технологія навчання : навч. посіб. Київ : Вид-во Європейського університету, 2004. 127 с.

22. Скільський Д. Історія зарубіжної педагогіки : навч. посіб. Київ : Смолоскип, 2011. 337 с.
23. Слєпкань З. І. Наукові засади педагогічного процесу у вищій школі : навч. посіб. Київ : Вища школа, 2005. 239 с.
24. Ступарик Б. М. Шкільництво Галичини (1772–1939 pp.) / Б. М. Ступарик. Івано-Франківськ, 1994. 144 с.
25. Сухорський С. Освіта закордоння. Львів : Основа, 1995. 38 с.
26. Сучасні системи вищої освіти: порівняння для України / за ред. В. Зубка. Київ : КМА, 1999. 290 с.
27. Українська педагогіка в персоналіях : навч. посіб. : у 2 кн. / за ред. О. В. Сухомлинської. Київ : Либідь, 2005.
28. Хижняк З.І. Маньківський В.К. Історія Києво-Могилянської академії. Київ : КМА, 2003. 184 с.
29. Чепіль М. М. Порівняльна педагогіка : навч. посіб. Київ : Академвидав, 2014. 216 с.
30. Motschmann K. Herrschaft der Minderheit. Die verratene Basis. München: Wirtschafsverlan Langen/Müller/Herbig, 2016. 229 s.
31. Newby H. Some Possible Futures for Higher Education. London: CVCP, www.cvcp.ac.uk/WhatWeDo/Speeches.
32. Taylor, E. & Cranton, P. (2012) The Handbook of Transformative Learning: Theory, Research, and Practice. Jon Wiley and Sons: San Francisco. URL: <https://www.wiley.com/en-us/The+Handbook+of+Transformative+Learning%3A+Theory%2C+Research%2C+and+Practice-p9780470590720>
33. Times Higher Education World University Rankings. URL: https://ihed.org.ua/wp-content/uploads/2020/05/Analiz_strategiy_VO_v_umovah_internac_ch2_analit_IVO-2019-158p_avtors-kolektiv.pdf
34. Winter, J., Cotton, D., Grant, V. and Hopkinson, P. (2015) The University as a Site for Transformation around Sustainability. International Journal of Innovation and Sustainable Development. Volume 9. No 3-4, 303-320. URL: <https://pdfs.semanticscholar.org/02c9/9a608f686e11b266d4e70ca1eac3784995e2.pdf>

Інформаційні ресурси в інтернеті

1. <https://mon.gov.ua/ua> - Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України;
2. <http://nbuv.gov.ua/> - Сайт Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського;
3. <https://dnpb.gov.ua/ua/> - Сайт Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В.О. Сухомлинського;
4. <http://www.osvita.org.ua/> - Освітній портал – освіта в Україні, освіта за кордоном;